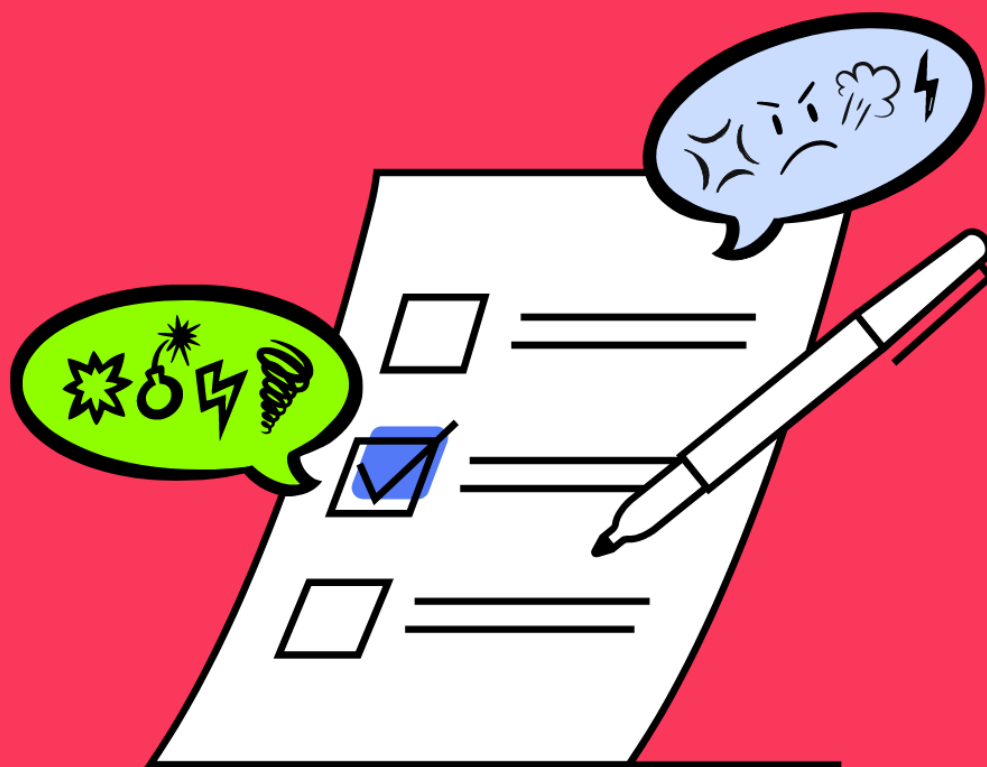

POLITYKA MIGRACYJNA – WIELKA NIEOBECNA KAMPANII.

Narracje o migracjach w kampanii do wyborów
samorządowych 2024 - raport wstępny

Helsińska Fundacja Praw Człowieka (HFPC) prowadziła monitoring kampanii wyborczej do samorządów lokalnych w sześciu lokalnych społecznościach różnego szczebla¹. Podobnie jak w poprzednich kampaniach² **monitoring koncentrował się na narracjach dotyczących migracji**, m.in. uprzedzeniach i mowie nienawiści wobec mniejszości, w tym mniejszości narodowych i etnicznych. Szczególną uwagę zwracano na narracje, w których istotną rolę pełniły kwestie związane z płcią.

W przeciwieństwie do kampanii wyborczej w 2023 roku, **polityka migracyjna okazała się jedną z wielkich nieobecnych wątków w kampanii do wyborów samorządowych 2024 roku**. Choć instytucje samorządowe odgrywają kluczową rolę w aktualnym, mocno zdecentralizowanym, systemie polityk integracyjnych, a lokalne społeczności doświadczają związanych z ich niedoborem napięć, wokół tematu panowała polityczna cisza. W części kampanii objętej monitoringiem **brakowało konkretnych postulatów** dotyczących polityki migracyjnej, integracyjnej i sytuacji cudzoziemców żyjących w lokalnych społecznościach. Cisza tworzyła przestrzeń do oddolnego oraz wspieranego przez polityków skrajnej prawicy rozprzestrzeniania się narracji ksenofobicznych opartych na strachu przed osobami, które przybyły do Polski czy to z Ukrainy, czy to z innych państw. Jednym z objawów ich rozpowszechnienia była rozległa dyskusja, którą podchwyciły szczególnie konserwatywne media, na temat ewentualnego przyznania osobom z Ukrainy praw wyborczych – i związane z nią mnożące się *fake newsy*.

Prowadzony monitoring obejmował przede wszystkim profile w mediach społecznościowych osób kandydujących do władz samorządowych oraz media lokalne w okresie objętym kampanią. Orientacyjnie przyjęto daty od 1 lutego 2024 roku do 7 kwietnia 2024 roku. Obiektem zainteresowania były narracje dotyczące migrantów oraz szeroko rozumianej polityki migracyjnej – tak negatywne, jak i pozytywne – pojawiające się tak w wypowiedziach samych kandydatów i kandydatek, jak i osób komentujących.

---

¹ Miasto stołeczne Warszawa, miasto na prawach powiatu Wrocław, miasto na prawach powiatu Bydgoszcz, miasto na prawach powiatu Rzeszów, miasto na prawach powiatu Płock, województwo lubelskie – ze szczególnym uwzględnieniem wyborów do sejmiku województwa, województwo podlaskie – ze szczególnym uwzględnieniem wyborów do sejmiku województwa.

² HFPC, [Migranci, uchodźcy i ksenofobia w kampanii wyborczej 2018](#), Warszawa 2018; HFPC, [Fake newsy i dezinformacja w kampaniach wyborczych w Polsce w 2019 roku - raport z obserwacji](#), Warszawa 2020; HFPC, [Ksenofobia w natarciu. Monitoring mowy nienawiści w kampanii wyborczej w 2023 r.](#), Warszawa 2024.

**OBYWATELE I OBYWATELKI
UKRAINY**

WARSZAWA

Na tle innych badanych regionów Warszawa okazała się dość specyficznym przykładem, w którym tematy polityki lokalnej były zdominowane przez wątki dotyczące polityki krajowej. Na intensyfikację narracji antyukraińskich – a także antyunijnych i tych dotyczących „zepsutego Zachodu” – wpłynęły protesty rolników, zwłaszcza w ich szczytowym okresie ok. [6 marca 2024 roku](#). W tym kontekście mocno zaznaczyły się narracje antagonizujące wobec młodych mężczyzn z Ukrainy, którzy mają według nich „balować na zachodzie zamiast bronić ojczyzny” (por. [Michał Kołodziejczak](#)). Poza tym pojawiały się też m.in. narracje dotyczące obecności osób z Ukrainy w przestrzeni publicznej czy przestępstw rzekomo przez nich dokonywanych.

24 lutego 2024 roku, a więc w drugą rocznicę pełnoskalowej agresji Rosji na Ukrainę, odbył się w Warszawie marsz [Stop Inwazji Imigrantów](#), organizowany przez Konfederację Korony Polskiej. Choć nie miał on bezpośredniego związku z wyborami samorządowymi, to jest on wart odnotowania jako wydarzenie służące do głoszenia narracji antyukraińskich i antymigranckich ogólnie w przestrzeni publicznej Warszawy. Podobną uwagę można odnieść do drugiego marszu organizowanego przez to samo ugrupowanie 9 marca 2024 roku pod hasłem [Polska za Pokojem](#).

Jeśli chodzi o narracje pozytywne, to wyróżniła się w tej kwestii m.in. kandydatka Lewicy i ruchów miejskich na prezydentkę Warszawy, Magdalena Biejał. 15 lutego 2024 roku udzieliła [wywiadu](#), w którym przekonywała o konieczności otwarcia się na migrantów – niezależnie od narodowości – oraz wprowadzenia odpowiedzialnej polityki migracyjnej. Pozostali politycy poddani badaniu o solidarności z Ukrainą wypowiadali się przede wszystkim w kontekście 24 lutego 2022 roku (np. [Sławomir Michał Trojanowski](#), [Rafał Trzaskowski](#), [Andrzej Kalbarczyk](#), [Agata Diduszko-Zyglewska](#)). Jednocześnie, sytuacja osób z Ukrainy mieszkających w Warszawie nie była przedmiotem szerszej debaty i przedstawienia konkretnych postulatów opinii publicznej.

WROCŁAW

We Wrocławiu odnotowano narracje antyukraińskie skoncentrowane przede wszystkim wokół dwóch tematów – [protestów rolniczych](#) oraz obecności osób z Ukrainy w przestrzeni publicznej. Największe natężenie przypadało na dni 19-20 marca 2024 roku i wiązało się z zakazem wjazdu protestujących rolników do Wrocławia ogłoszonym przez urzędującego prezydenta i kandydata na kolejną kadencję [Jacka Sutryka](#). Obok dopuszczalnych wyrazów poparcia dla rolników i ich postulatów, pojawiały się treści jednoznacznie nienawistne i antagonizujące wobec obywateli Ukrainy. Jeśli chodzi o niechęć wobec obecności Ukraińców w przestrzeni publicznej, to odwoływała się ona do narracji związanych z „ukrainizacją” (debata w Radiu Wnet – [1:20:00](#)) czy „zastępowaniem etnicznym” (teoria wielkiego zastąpienia) dotychczasowych mieszkańców, ale również do [przypisywania obywatelom tego kraju skłonności przestępczych](#) i powodowania wypadków drogowych. Spośród polityków na niekorzyść wyróżniła się m.in. kandydaci Konfederacji do Rady Miasta Wrocławia, [Marta Czech](#) oraz [Bartłomiej Lech](#).

Dużym echem w mediach społecznościowych odbił się opublikowany przez serwis internetowy tuwroclaw.pl artykuł z 1 kwietnia 2024 r. zatytułowany [„We Wrocławiu powstaną parkingi tylko dla Ukraińców”](#). Informacja po kilku godzinach od publikacji została zdementowana przez redakcję jako „primaaprilisowy żart”, ale w międzyczasie zdążyła zyskać popularność wśród kont szerzących dezinformację.

Zwłaszcza około 24 lutego 2022 roku politycy i polityczki publikowali treści wyrażające wsparcie dla Ukrainy (np. kandydatka na prezydentkę Wrocławia z Trzeciej Drogi, [Izabela Bodnar](#) czy kandydat do Rady Miasta z listy urzędującego prezydenta, [Sergiusz Kmiecik](#)). Dotyczyły one jednak ściśle kontekstu wojennego i uchodźczego, a nie zawierały konkretnych postulatów dotyczących polityk integracyjnych czy wspierających. Kandydatka Lewicy do Rady Miasta, [Dorota Pędziwiatr](#) przypominała także o wspieraniu opozycjonistów białoruskich.

BYDGOSZCZ

W Bydgoszczy wiodącymi narracjami podejmującymi tematy ukraińskie były te dotyczące protestów rolników. To w tym regionie, pod Kotomierzem, doszło do [wysypania ukraińskiej kukurydzy z ośmiu wagonów pociągu towarowego jadącego w kierunku Gdańska](#). Sprawców do tej pory nie zidentyfikowano. Jednocześnie, kandydaci w wyborach samorządowych zasadniczo nie angażowali się aktywnie w dyskusję na ten temat. Jedynie [Korona Bydgoszcz](#) aktywnie promowała narracje antyukraińskie m.in. przekazując zaproszenia na warszawskie marsze [„Stop Inwazji Imigrantów” \(24 lutego 2024 r.\)](#) oraz [„Polska za Pokojem” \(9 marca 2024 r.\)](#) – a potem udostępniła video z nich.

Kilkoro kandydatów aktywnie publikowało treści proukraińskie – dotyczące wspierania społeczności ukraińskiej bezpośrednio po agresji rosyjskiej z 2022 roku i później. Co istotne, nie ograniczali się oni do podejmowania tych tematów wyłącznie 24 lutego. Byli to m.in. kandydatka na prezydentkę Bydgoszczy z Trzeciej Drogi, [Joanna Czerska-Thomas](#) oraz kandydaci do rady miasta, [Monika Matowska](#) (KO) oraz [Tomasz Hoppe](#) (TD).

PŁOCK

W przypadku Płocka wypowiedzi dotyczące Ukrainy również krążyły wokół tematu protestów rolniczych. Temat podejmował wielokrotnie kandydat Konfederacji na prezydenta Płocka, Marek Tucholski, który wyrażał [poglądy sceptyczne wobec działań władz i przedsiębiorstw ukraińskich oraz wobec polityk unijnych](#). Publikował i repostował również treści m.in. o [wzrostach gospodarczych w Rosji](#) oraz [„ukrainizacji” i rzekomym uprzywilejowaniu obywateli Ukrainy w Polsce](#). Pod jego postami – przede wszystkim na X – pojawiały się liczne komentarze, którym przypisać można charakter antyukraińskiej mowy nienawiści, związane już nie tylko z protestami rolników.

RZESZÓW

Wypowiedzi antyukraińskie dominowały głównie w wypowiedziach Karoliny Pikuty, kandydatki Konfederacji na prezydenta Rzeszowa. Pikuta otwarcie wspierała protesty rolników (m.in. [podczas konferencji przy przejściu granicznym w Medyce](#)), jednocześnie szerząc informacje o zatrutym ukraińskim zbożu. Na swoich social mediach pisała o “banderyzacji Polski”, a 27 lutego opublikowała [pełen antyukraińskiej mowy nienawiści wpis o rzezi wołyńskiej](#).

LUBELSKIE

W województwie lubelskim antyukraińskie wypowiedzi skupiały się wokół protestów rolników i obchodów rocznicy inwazji Rosji na Ukrainę. Kilka antyukraińskich komentarzy pojawiło się w odpowiedzi na informację o zakazaniu protestów rolników przez prezydenta Białej Podlaskiej, Michała Litwiniuka. Podobnie w odpowiedzi na [post](#) Anny Radwan-Röhrenscheff, opisujący obchody nadania Lublinowi tytułu "Miasto – Ratownik", na których obecny był m.in. prezydent miasta Krzysztof Żuk, który 24 lutego także opublikował [proukraiński wpis](#).

NARRACJE DOTYCZĄCE BEZPIECZEŃSTWA WOJENNEGO A OSOBY MIGRUJĄCE

WARSZAWA

W Warszawie bardzo istotnym wątkiem w dyskusji było bezpieczeństwo miasta i funkcjonalność schronów. Odnotowano również wypowiedzi komentujących, często opatrzone hashtagiem #NieNaszaWojna lub #ToNieNaszaWojna, które pod pozorem nawoływania do pokoju szerzyły antyukraińskie narracje i fałszywe treści dotyczące np. przymusowego wysyłania polskich żołnierzy do Ukrainy. Podobny charakter miały wystąpienia podczas wspomnianego w punkcie 1 marszu *Polska za Pokojem*.

RZESZÓW

Karolina Pikuła 10 marca pojawiła się pod ratuszem na ["Pikiecie w obronie pokoju"](#), podczas której szerzono antyukraińską propagandę spod znaku hasła #NieNaszaWojna. Pod pretekstem szerzenia pokoju i postaw humanitarnych Pikuła nawoływała do zaprzestania pomocy Ukrainie oraz poruszała kwestię Wołynia.

Podczas [debaty prezydenckiej w TVP3 Rzeszów](#) poruszano temat bezpieczeństwa i schronów. Janusz Niemier mówił o szkoleniach cywilów na reagowanie na sygnał alarmowy oraz o przeniesieniu terenów wojskowych poza miasto, co argumentował tym, że podczas sytuacji konfliktowej to one zostaną zaatakowane jako pierwsze.

PODLASKIE

Na informacje o znalezieniu ciała zmarłego migranta 14 marca 2024 roku w powiecie hajnowskim pojawiły się komentarze na temat wojny hybrydowej i odsyłania migrantów do Białorusi.

The image shows a close-up, slightly angled view of the European Union flag. The flag is dark blue with twelve golden-yellow five-pointed stars arranged in a circle. The fabric of the flag is wrinkled and draped, creating deep shadows and highlights. The flag is positioned over a light-colored, textured surface, possibly concrete or stone, which is visible in the bottom right corner. The text is centered in the upper portion of the image.

**PAKT O AZYLU I MIGRACJI ORAZ SZERZEJ
ROZUMIANA ISLAMOFOBIA**

WARSZAWA

W tym wypadku również na kształt internetowych dyskusji dotyczących Warszawy duży wpływ miały narracje dotyczące polityki ogólnokrajowej. Tak było w przypadku dyskusji o [zatwierdzeniu 14 lutego 2024 roku przez komisję Parlamentu Europejskiego projektu Paktu o Azylu i Migracji](#). W tym kontekście, zwłaszcza w odniesieniu do kandydatów aktywnych również na poziomie krajowym (Rafał Trzaskowski, Magdalena Biejał) pojawiło się wiele – przede wszystkim negatywnych – komentarzy użytkowników. Komentujący powielali często rozpowszechnione już narracje antymigranckie i islamofobiczne. Dotyczyły one przede wszystkim młodych mężczyzn, których obecność miałyby grozić wzrostem przestępczości, także tej seksualnej skierowanej wobec polskich kobiet. Tego rodzaju miejskie legendy pojawiały się również w odpowiedzi na post [kandydata Miasto Jest Nasze do Rady Miasta Warszawy, Jana Mencwela](#) dotyczący planowanego wyburzenia osiedla bloków na Wilanowie.

Do wypowiedzi mających na celu budowanie zaufania wobec osób migrujących należy zaliczyć wspomniany w punkcie 1 wywiad udzielony przez Magdalenę Biejał 15 lutego 2024 roku.

WROCŁAW

We Wrocławiu dyskusje o unijnej polityce migracyjnej oraz o możliwych „relokacjach” również były obecne, choć mniej zauważalna niż w przypadku Warszawy. Pojawiające się narracje były analogiczne i koncentrowały się wokół fałszywych doniesień dotyczących rzekomych „relokacji” oraz agresji seksualnej. Ewentualnie, były one włączane do narracji antyunijnych.

5 kwietnia 2024 roku [Stowarzyszenie Nomada](#) poinformowało, że żaden z kandydatów na prezydenta miasta Wrocławia nie odpowiedział na przygotowany przez wrocławskie organizacje pozarządowe wyborczy barometr dotyczący zagadnień związanych z polityką integracyjną.

PODLASKIE

Wątek polityki migracyjnej UE był mało obecny, choć pojawiły się wzmianki o sytuacji na granicy polsko-białoruskiej. [Wspomniął](#) o niej na swoim Facebooku Paweł Krutul, kandydat do Sejmiku Województwa Podlaskiego.

W odpowiedzi na wypowiedź Bernadety Krynickiej (startującej z listy Prawa i Sprawiedliwości do Sejmiku Województwa Podlaskiego) z 2018, w której broni ona księżę pedofilów, pojawił się [rasistowsko-seksistowski wpis](#) dotyczący agresji seksualnej.

RZESZÓW

Wypowiedzi antymigranckie pojawiły się podczas [“Pikiety w obronie pokoju”](#) zorganizowanej przez Polskie Stowarzyszenie Wolne Podkarpacie. Jednym z haseł pikiety było “NIE dla przyjmowania imigrantów”. Karolina Piкуła (Konfederacja) wygłosiła przemówienie, w którym sprzeciwiała się “masowej imigracji i paktowi imigracyjnemu”, mówiła o kuszeniu migrantów benefitami socjalnymi i łączyła kwestie migracji z przestępczością.

ETNOWYZWISKA

BYDGOSZCZ

W Bydgoszczy sporadyczne etnowyzywiska pojawiły się tylko w stosunku do kandydata na prezydenta z ramienia Bydgoskiej Prawicy, **Łukasza Schreiber**a. Ze względu na nazwisko był on nazywany „szkopem” czy „szwabem”.

WROCLAW

We Wrocławiu etnowyzywiska dotyczyły przede wszystkim dwóch osób kandydujących na stanowisko prezydenta miasta, **Izabela Bodnar** (TD) oraz **Jacka Sutryka** (KW Sutryk i Lewica), będącego zarazem urzędującym prezydentem. Wobec Izabeli Bodnar stosowano **narracje antyukraińskie** – na zasadzie analogii z Ministrem Sprawiedliwości Adamem Bodnarem oraz przez doszukiwanie się cech „ukraińskości” w jej wyglądzie („kartoflany nos”). W przypadku Jacka Sutryka obok narracji antyukraińskich pojawiały się także antyniemieckie i antysemickie.

RZESZÓW

Etnowyzywiska były kierowane głównie do Karoliny Pikuły, kandydatki Konfederacji na prezydenta Rzeszowa. Nazywana była m.in. „ruską”, „żymianką”, „chanukową”. Większość antysemickich wyzywisk odnosiła się do wyglądu polityczki, a konkretnie jej nosa.

PODLASKIE

Prezydenta Białegostoku, Tadeusza Truskolaskiego wyzywano od „rusko-niemieckich świi”, „probanderowców”, „szwabów” etc. Często pojawiał się też zmieniony zapis jego nazwiska w kilku wariantach, m.in. „(T)ruskolaski”, **„Ruskolaski”**, sugerujący powiązania Truskolaskiego z Rosją.

Raport powstał w ramach programu **Artemis Alliance**: „Gender and migration: will the stereotypes and disinformation influence Polish local elections in 2024?” finansowanego ze środków **ZINC Network**.

Raport powstał przy współpracy firmy **SentiOne**.

